

ARCHE 2– 1999

Тэма нумару:

Вялікая айчынная вайна

ЗЬМЕСТ

Ад рэдакцыі

кніга

С.Юстапчык (Антон Адамовіч). Трывога

ПОЛЫМЯ

*Л.Крывічанін (Лявон Савёнак). Зь дзёньніка
Ів.Ів.Чужанінава*

*Юр.Монвід (Францішак Аляхновіч). Страшны
год*

Miensk siannia

слоўнік паняццяў

Вячаслаў Адамчык. Леанарда

Абвесткі. 1941–1944

Юры Туронак. Вацлаў Іваноўскі і беларускае

адраджэньне

Валерка Булгакаў. Правільны выбар

Андрэй Екадумов. Великая отечественная: миф плюс история

*Дэніэл Голдгаген. Добраахвотныя памочнікі Гітлера. Звычайныя немцы й
Галакост*

*Лаврентый Цанава. Беларуский народ не простит буржуазным
националистам их кровавых дел*

успаміны

Уладзімер Ісаенка. Жыццё з галавою ў пятлі

мастацтва

Сяргей Харэўскі. Мастацтва пра вайну

вожык

Андрэй Хадановіч. Песня белорусских партизан

прабел

Віктар Мухін. Беларуская Опэра ў 1941–1944 гадах

лірыка

Зьміцер Сайка. Аповед пра Іона Аксельрода

Чэслаў Мілаш. Іншага канца сьвету ня будзе

сьветліня

Прыма Леві. Ці гэта чалавек?

Цьветан Тодараў. Дзесяць гадоў бяз Прыма Леві

гуманістыка

Эдвард Кінан. Расейскія прэтэнзіі на рускую спадчыну

хроніка

Уладзімер Пleshчанка. Сьледчыя хацелі зрабіць мяне Міронам

гісторыі

Міхась Шупенька. У Німе

запісы

Вінцэсь Ліпскі. Пра вайну

прыпавесьць

Ісмаіл Кадарэ. Плач па Косаве

КАМУНІКАТ.ORG

Мінуўшчына жыве ў вэрсіях. Дыстанцыя ёй надае нарасьцяў — узьвелічае або мізэрніць. Вэрсіі, угрунтаваныя на фактах, вылушчаных з забыцьця, дужаюцца міжсобку, прыціраюць, змагаюцца, урэшце, трыюмфуюць адна над аднэй...

У гэтым нумары “ARCHE” мы ўбачым знакі вайны. Перш за ўсё — адлеглай ад нас на 55 гадоў апошняй вайны на нашай зямлі. Навала зла, прынесенага ёю Беларусі, не дапускае розных ацэнак. Кожны тут ведае, дзе там было чорнае, а дзе — белае. Ня кожны, аднак, думае пра тое, як гэная вайна дзяліла беларусаў. На тых, што самі робяць выбар, і тых, чый выбар залежыць ад іншых, на тых, што ведаюць цану дыктату, і тых, што ад дыктату неаддзельныя, на тых, якія баяцца, і тых, якія б’юцца, на тых, якія ведаюць Бацькаўшчыну, і тых, якім за бацькаўшчыну цэлы сьвет.

Сапраўдныя весткі з вайны разьвейваюць чорна-белую яснасьць. Мы ў гэтым нумары хацелі найперш рэканструяваць “настрой часу”. Настрой крывавага часу. Не замоўчваючы ідэалгічных забабонаў. Мы адшуквалі творы, якіх ня ведаем, пра вайну, якую ўрэшце мы ня ведаем. Пра вайну, якую нам засланы міт пра яе. Ёсьць там месца й нацыянальным ілюзіям людзей, якім выпала паспытаць чарговага чужынскага парадку. Былі ў іх тады рознабаковыя хаўрусы, зрываліся яны на імпэтныя прысяганьні, перапаўняліся ад авантурных ідэяў... Наўкола тым часам лілася кроў і варагоў, і сваіх — на вайне заўжды як на вайне. Цывілізацыйны камуфляж фашызму стракацеў мільёнамі загубленых жыцьцяў. Заходнія альянты заставаліся на Захадзе. Загасалі апошнія ілюзіі для Беларусі. Беларусь пасья вайны канчаткова засталася на Ўсходзе... Чужым сэрцам санкцыянавалася, перасьцярожліва адмервалася нам прастора мысьліць і снаваць вэрсіі — абдумваць сябе. Зьбіваючы заржавелья замкі накінутых абмежаваньняў, мы ўзнаўляем факты і дапаўняем палітру. Мы шукаем спод тэмы, блізкай кожнаму з маленства — *вялікая айчынная вайна*.

Юрась Бушлякоў